

**БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ**

1040 София, ул. „Аксаков“ № 3
тел.: (02) 810 40 10, (02) 810 40 18
факс: (02) 988 21 08
e-mail: ineco@iki.bas.bg, <http://www.iki.bas.bg>

**BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
ECONOMIC RESEARCH
INSTITUTE**

3 Aksakov Str., 1040 Sofia, Bulgaria
tel.: (+359 2) 810 40 10, (+359 2) 810 40 18
fax: (+359 2) 988 21 08
e-mail: ineco@iki.bas.bg, <http://www.iki.bas.bg>

Кръгла маса:

ЕНЕРГИЙНАТА БЕДНОСТ В БЪЛГАРИЯ: ДЕФИНИРАНЕ И ПОЛИТИКИ

9 март 2022 година

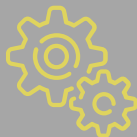
В памет на проф. д-р Васил Цанов

Съдържание

Измерения

На енергийната
бедност в България

Модел

На количествена
оценка на
потребностите на
домакинствата от
енергия

Методика

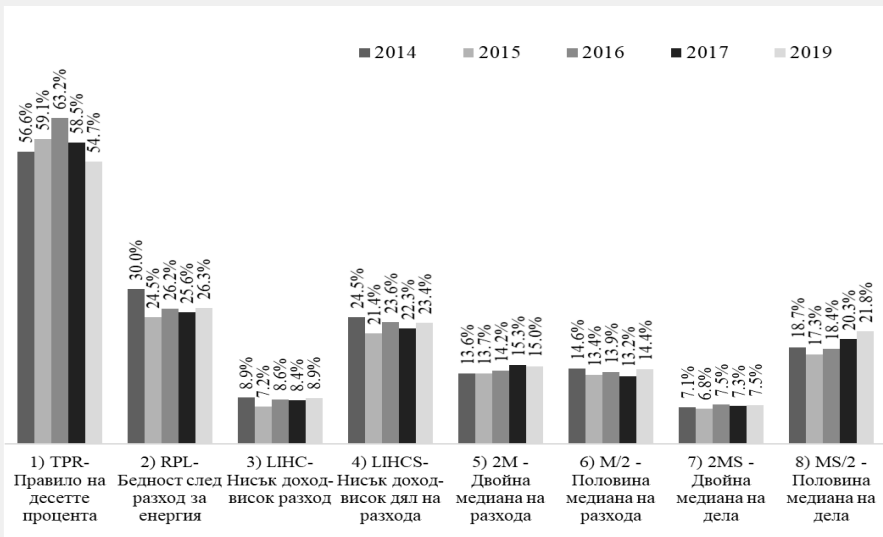
За определяне на
официална линия
на енергийна
бедност в България

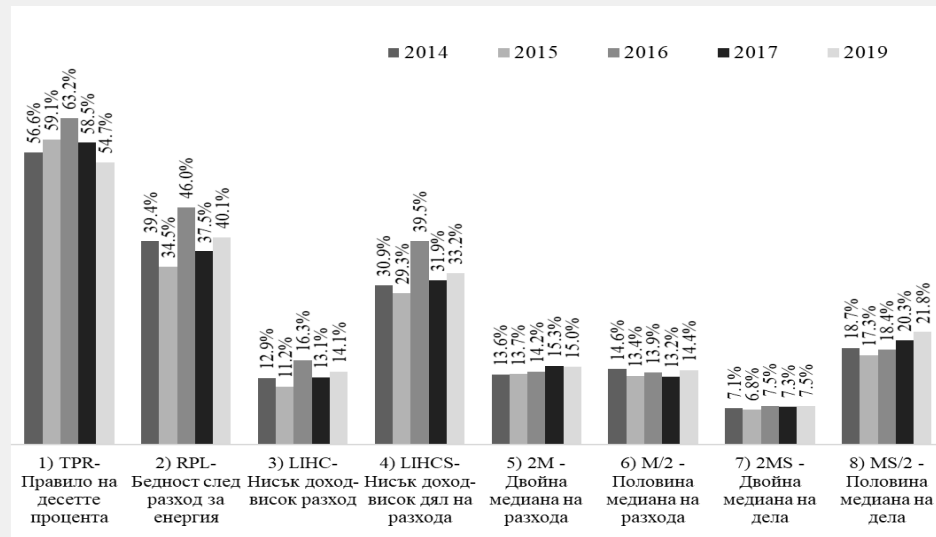
Система

От мерки за
намаляване на
енергийната
бедност

Енергийната бедност в България

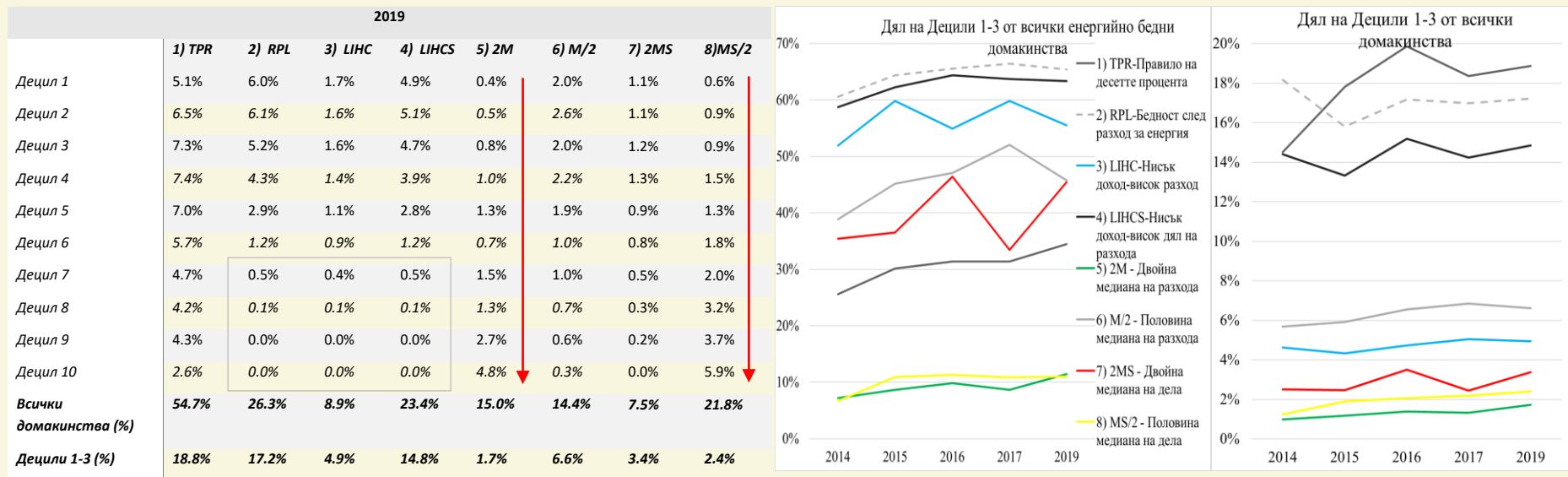
При праг на извадката

При праг на изследването на SILC

1. Сравнителна стабилност на дела на енергийно бедните в периода на наблюдение
2. Слаб ръст на енергийната бедност през 2016 г. и спад през 2017 г.
3. За целия период се регистрира минимално увеличение на процента енергийно бедни в края на 2019 г. в сравнение с изходното ниво през 2014 г., въпреки различните промени през годините, отразени с различните индикатори.

Тенденции по децилни групи

- Висока концентрация на енергийно бедните при най-ниските децили при индикаторите „Бедност след разход за енергия“ и при „Нисък доход-висок дял на разхода за енергия“ (първите четири децили).
- Индикаторите с двойна медиана на разхода или половината на дела на разхода, отчитат покачване на обхвата с доходите, следват обратнопропорционална тенденция на бедността.
- Увеличение на неравенствата. Нараства процентът на енергийно бедните домакинства от първите три децили в периода от 2014 г. до 2019 г., независимо дали общия процент спада или се увеличава!
- Нулева (или близо нулева) енергийна бедност при децилите с високи доходи при индикатори ползващи праг на бедност - „Бедност след разход за енергия“, „Нисък доход - висок разход“, „Нисък доход-висок дял на разхода за енергия“.

Предизвикателства и решения

- Различията в актуално направените разходи за енергия отразени в статистическите изследвания, причинени от различните стратегии на домакинствата за справяне с енергийната бедност.
- Необходимост от дефиниране на „адекватни нужди“ или т.нар. „нормативен разход за енергия“.
- Комплексност на причините за енергийна бедност.
- Висок процент собственост на жилищата в България, над 95%, и невъзможност на най-засегнатите групи за какъвто и да е вид замяна на жилището
- Различия във вида на сградите, на климата и наличността на различни енергийни ресурси в различните населени места, различията в цените на енергията.
- Възможност на индикатора да отразява индивидуалността на нуждите, мерките за енергийна ефективност, концентрацията на бедност в по-ниските децилни групи, и чувствителността при промени на дохода.
- Да отрази ефективно всеки един основните причинни фактори за нейното проявление, а именно:
 - Ниски доходи
 - Високи цени на енергия
 - Ниска енергийна ефективност на жилището.
- Да доставя адекватен стандарт на потребление на енергия
- Да предоставя възможност за ежегодна актуализация
- Да предоставя възможност за отразяване на напредъка на програми за енергийна ефективност

Модел

На количествена оценка на потребностите на домакинствата от енергия

01

Група
показатели
за доход

Нетен общ
доход на
домакинство

02

Група
показатели
за разход

Количество
енергия на
домакинство за
отопление

03

Група
показатели
за разход

Количество
енергия на
домакинство за
електроуреди и
затопляне на вода

04

Група
показатели
за разход

Цени на енергия
на домакинство

05

Енергиен
клас на
сграда

Модел на нормативен разход за енергия

Четири/пет групи показатели

01

Нетен общ доход на домакинство

02

Количество енергия на домакинство за отопление

03

Количество енергия на домакинство за електроуреди и затопляне на вода

04

Цени на енергия на домакинство

05

Енергиен клас на сграда

Количество енергия за отопление

- 1) Базово количество според вида домакинство за 40м², 65м² и 80м², с базов отопляем стандарт от 500квтч/месец за 40м², от които 300 квтч дневна и 200 квтч нощна тарифа
- 2) Коефициент за режим на отопление за бременни жени след 6 месец, деца до 18г., лица над 65 г., лица с увреждания над 18г.
- 3) Коефициент за климатична зона от 9 зони според Наредба № РД-16-1058
- 4) Коефициент според вида сграда самостоятелна къща, апартамент, многофамилна къща
- 5) Коефициент според вида отоплителна система електроенергия, топлоенергия, газ, твърдо гориво
- 6) Коефициент според енерго-ефективни мерки външна изолация, вътрешна изолация, дограма

Норматив за отопление

Вид домакинство	Базово количество* KWh/сезон	При пълен режим на отопление KWh/сезон	Коефициент за климатична зона	Коефициент за вид сграда	Коефициент за отоплителна система	Коефициент за енерго-ефективни мерки
Едно лице (40м ²)	1430	3215	За 9 зони	За 3 вида сгради (самостоятелна къща, апартамент, многофамилна къща)	За 4 вида + ВЕИ	За външна изолация, вътрешна, и дограма.
Две лица (40м ²)	1430	3215				
Три лица (65м ²)	2320	5220				
Четири и повече лица (80м ²)	2860	6430				Пълна/ частична/ без

Предложение за дефиниция

- „ *Енергийно беден е потребител (лице или семейство), който при действащите цени на енергийните услуги (ток, парно, газ) поради своя доходен, възрастов, трудов, семеен и/или здравен статус попада под официалната линия на бедност след разходите си, свързани с разумно потребление на енергийни услуги в дома си, необходими за извършването на различни нетърговски, битови дейности, за осигуряване на нормативно установени стандарти за отопление в отопляемата част от жилищата, осветление, ползване на различни домакински и други уреди за готвене, осветление, охлаждане, топла вода, развлечение, обмен на информация и пр., които са необходими за задоволяването на съответните основни потребности.*“

Предложение за методика за определяне на линия на енергийна бедност

- (1) Линията на енергийна бедност за страната се определя въз основа на данните от изследването "Наблюдение на бюджетите на домакинствата", ежегодно провеждано от Националния статистически институт (НСИ) с праг за доходите определен от 60% от медианата на нетен еквивалентен доход от изследването SILC.
- (2) Линията на енергийна бедност за страната се изчислява по формулата за всяко домакинство:
 - $EPL_t = 1$ ако $NOD_{t-1} - EE_{t-1} < PL_t$като
 - 1 е енергийно бедно домакинство, а $EPL_t = EPL(HBS)_t - 1 * (PISB_t - 1 / 100)$,където:
 - t е текуща календарна година;
 - t-1 - предходна календарна година;
 - EPL - линия на енергийна бедност за страната;
 - PL - линия на бедност за страната с праг от т.1
 - NOD - нетен общ доход на домакинството
 - EE - енергиен разход, нормативно определен
 - PL- линия на бедност на еквивалентна единица според данни от изследването Наблюдение на бюджетите на домакинствата;
 - PISB - индекс на цените на малка по състав кошница, обявен от НСИ, за декември на година t-1 спрямо декември от предходната календарна година.
- (3) Размерът на линията на енергийната бедност по т. 2 за следващата календарна година се определя до 31 август на текущата календарна година и може да бъде по-малък от определения размер за предходната календарна година.

СТЪПКИ

#1 Избор на ежегодно изследване

НСИ

#2 Разработка и Утвърждаване на Методика за оценка

МЕ, МРРБ, МТСП

#3 Фиксиране на коефициенти

АУЕР

#4 Оценка на въздействие

Частен сектор,
НПО

#5 Обществено обсъждане

Избор на водеща институция

#6 Вписване на дефиницията в Закона за енергетиката/Енергийна ефективност

Парламент

#7 Приложение в поднормативни актове, указания, обучения, процеси на изпълнение, програми

Система от мерки с три цели

Защита от
уязвимост на
енергийните
потребители
породена от
ниски доходи

Либерализация на
пазара на
електроенергия
или при висок
ръст на цените на
електроенергия

Изпълнение на
мерки за енергийна
ефективност от ПВУ
и на целите на
Дългосрочна
национална
(жилищна) стратегия

Наредба № 5 за целеви
помощи за отопление

Механизъм за защита на
уязвими потребители

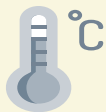

Програми за енергийна
ефективност в жилищни
сгради

Три вида мерки

Финансови

- Целеви помощи за отопление
- Социална тарифа за електроенергия
- Кредитни линии и безвъзмездни средства по програми за енергийна ефективност

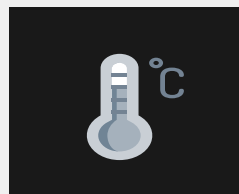
Нефинансови

- Автоматична система за сигнализиране при покачване на цените
- Информационни кампании
- Регистър на уязвими клиенти
- Забрана за преустановяване на храненето през зимата
- Етичен кодекс на доставчиците на енергия
- Консултации и съвети за спестяване на енергия

Дългосрочни

- Инсталация на слънчеви колектори при еднофамилни и многофамилни къщи
- Подмяна на горивната база на отделните жилища/ жилищни сгради, подобряването на енергийните характеристики на системите за осигуряване на топлина/охлаждане и БГВ (вкл. подмяна на горивната база)
- Изолация на стени, прозорци, таван, под, тръби, подмяна на радиатори, бойлери)
- Енергийно ефективни уреди (осветление, електроуреди, малки енергоспестяващи уреди, уреди за спестяване на вода, малки измервателни уреди)
- Интелигентни измервателни уреди и фактуриране.
- Граждански енергийни кооперативи

Критерии и обхват

	Праг	Обхват	Брой души	Права/ подкрепа
Целева помощ за отопление	30% от официална линия на бедност	7% от населението	350 хил. души	2 500 квтч / сезон / семейство
Социална тарифа за електроенергия	60% от официална линия на бедност	13.2% от населението	660 хил. души	1800 квтч / година / семейство
Кредитни линии и безвъзмездни средства за програми за енергийна ефективност	Диференциран % от официална линия на ЕНЕРГИЙНА бедност	40% от населението	2 млн. души за 14% от 60% от всички сгради или от 3 205 хил. жилища (269 хил.)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ За жилище ✓ За отоплителна система ✓ За уреди ✓ За отчет/паспорт

Процес на оценка

Етап 1:

Констатация на
нуждите от
енергия

Етап 2:

Констатация на
доходното
състояние

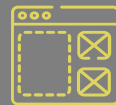
Етап 3:

Автоматизирана
система за
изчисление на
разликата до
доходен
критерий

Етап 4:

Определяне на
права за
енергийна
подкрепа

Етап 5:

Включване в
програми и
проекти

Етап 6:

Оценка на
ефекта от
прилаганите
политики и
актуализация на
състоянието на
домакинствата

Дългосрочни мерки - организационни

Система за измерване и мониторинг на енергийно бедните в страната

Самостоятелно звено за проследяване и мониторинг на енергийната бедност

Държавна подкрепа за изпълнение на минималните изисквания за енергийна ефективност на сградите и паспорти за енергиен клас на сградите

Изграждане на граждански енергийни кооперативи

Благодаря!

